

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**De Moralitate, Natvra, Et Effectibvs Actvvm
Svpernatvralivm In Genere Et Fide, Spe, Ac Charitate,
Speciatim**

Coninck, Gilles de

Antverpiae, 1623

Appendix Ad Dvb. IX. circa quasdam difficultates hîc disputari solitas.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79645](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79645)

D V B I V M IX.

Qua ratione obligemur ad elicendum actum spei?

112 **S**atis inter omnes constat, nos aliquando obligari ad elicendum actum spei, quia Scriptura hoc multis locis aperte innuit: nam
 1. Tim. 6. Apostolus 1. ad Timoth. 6. ait: *Diuitibus huius seculi praecepe non sublimis sapere, neque sperare in incerto diuitiarum, sed in Deo vivo.* Hinc 1. Paralip. 10. in fine, inter cetera peccata ob quae Saul fuit à Deo reprobarus, numeratur illud quod non sperauerit in Domino. & Sapientiae 2. v. 22. inter cetera obiicitur impijs quod non sperauerint mercedem iustitiae.

113 **R**atio horum est, quia spes est medium omnino necessarium ad vitam rectè instituendam: nam spectata nostra fragilitate & inclinatione in amorem proprium, moraliter & secundum humanam agendi modum fieri nequit, ut sine vlla spe mercedis siue boni à Deo adipiscendi seridè & constanter proponamus cum tantis difficultatibus virtutem sequi, & peccata omnia fugere. Et quamuis ex singulari Dei auxilio fieri possit, ut quis sine vllò respectu ad bonum proprium purè ex Dei amore eiusmodi propositum firmiter concipiat; tamen illud extraordinarium est, nec tale auxilium nisi fortè rarissimè datur, praeterim ijs qui in via Dei non sunt valdè perfecti. Hinc Sapientiae 1. v. 27. & 28. dicitur: *Timor Domini expellit peccatum, nam qui sine timore est non poterit iustificari.* Timor autem & spes ab eodem habitu proficiuntur, ut infra ostendam. & ille nisi ad sit spes euadendi malum impendens, & adipiscendi bonum quod timemus amittere, nullam habet vim nos excitandi ad virtutem.

Tota difficultas est, quibus temporibus obligemur elicere actum spei. Qua de re varij variè sentiunt, ut videre est apud Lorcam 2. 2. sect. 2. disput. 18. quorum opinionibus breuitatis causa omisissis, paucis rem expediam, quia in re ipsa non est tanta difficultas, aut si quae sit facile explicabitur ex ijs quae infra disput. 24. dub. 3. dicam de tempore, quo obligamur elicere actum caritatis.

114 **C**ONCLUSIO. Tenemur elicere actum spei, quando peruenimus ad vsum rationis, non quidem primo omnino instanti, aut etiam exiguo tempore hunc proximè sequente (hoc enim sine fundamento assereretur, ut facile patebit ex dicendis disp. 24. dub. 3.) sed ita ut illum tunc non valdè diu differamus, postquam habemus sufficientem ad hoc ipsius Dei, eiusque prouidentiae, ac rei sperandae cognitionem, sine qua eiusmodi actum nequimus elicere. Maxime autem tales haec obligatio tunc vrget, quando ijs occurrit seria cogitatio circa finem, quem debent sibi totius vitae proponere, sua omnia in eum dirigendo. Ratio huius est, quia, ut ostendi num. 113. vix fieri potest ut quis concipiat serium ac constans propositum bene viuendi, nisi eiusmodi spem concipiat. Clarum autem est, nos in tali tempore ac circumstan-

tij teneri concipere propositum bene viuendi, quia aliàs fieri nequit, ut de facto bene viuamus.

Ex quo ulterius sequitur, nos saepius per vitam teneri actum spei elicere, quoties nimirum tenemur elicere eiusmodi propositum, praeterim si tunc non habeamus actualem caritatem. Patet etiam ex loco supra citato ex Ecclesiastico, qui docet nos sine timore (& eadem est ratio spei) non posse iustificari, id est in iustitia, ac sine peccato perseverare, ut patet ex priorè ipsius ibidem dicto. Quoties autem hoc praecipuum praeterim sub mortali obliget, non potest certa assignari regula, & in diuersis potest saepius aut rarius obligare, prout magis vel minus indigent frequentatione eiusmodi propositi, ut à peccatis abstineant.

Præterea ad actum spei obligamur, quoties obligamur elicere attritionem aut contritionem, quia aut vix aut fortè etiam nullo modo sine singulari omnino & extraordinario Dei concursu fieri potest, ut eos actus elicimus sine spe reconciliationis cum Deo. Hinc etiam, quia quoties suscipimus Sacramentum Pœnitentiae debemus habere intentionem reconciliandi nos Deo, debemus etiam necessariò elicere actum spei.

Item haec obligatio vrget quoties tenemur, aut etiam sponte volumus aliquid ad salutem pertinens à Deo petere, quia hoc nequimus debite facere sine spe id obtinendi. Demum haec obligatio maximè vrget in fine vitae, cum ob tentationes tunc ingruentes, tum etiam quia tunc maximè debemus intentionem eò dirigere, quò nobis migrandum est.

APPENDIX AD DVBIUM IX.

Circa quasdam difficultates hinc disputari solitas.

118 **D**isputant alij hæc præterea. Primò, vtrum actus spei sit supernaturalis in substantia, & eius habitus infusus. Sed hac de re satis dixi disp. 4. dub. 3. & disp. 6. dub. 1. vbi ostendi, ad vtrumque esse affirmatiuè respondendum. Item vtrum actus in sua substantia naturalis verari possit circa idem obiectum formale cum spe in substantia supernaturali. Sed disp. 5. dub. 3. ostendi id fieri posse. Tertio, vtrum actus spei sit necessariò honestus: an verò ex circumstantia aut malo sine vitari possit. Sed huius est facilis solutio ex dictis disp. 3. dub. 8. & 9. vbi ostendi actum voluntatis ex obiecto formali bonum non posse vitari ex circumstantijs aut sine extrinseco: nec eundem actum voluntatis posse esse modò bonum, modò malum, nisi varietur eius obiectum formale, & species physica. Ex quibus sequitur, actum spei theologicæ necessariò esse bonum, nec posse vitari.

Dices, Possum desiderare Deo frui ob malum finem, aut ad eius fruitionem peruenire per mala media: ergo spes poterit vitari. Respondeo, quidquid sit de antecedente, nego consequentiam; quia in vtroque casu mutabitur obiectum formale spei. De priorè per se patet, quia tunc malus

Honestas in-
tenta nequit
me mouere
ad mala me-
dia eligenda.

malus ille finis erit obiectum formale illius de-
siderij. De secundo probatur, quia bonitas a-
licuius finis nequit me mouere vt eam inten-
dam acquirere per media, quæ scio, aut facili
hic, & nunc scire possum ipsius acquisitioni re-
pugnare, vt ostendi dub. 9. citato. Quare cum
omne peccatum directe repugnet acquisitioni
ipsius Dei, quatenus est nostra beatitudo, fieri
nequit, vt verum & sincerum siue purum desi-
derium possidendi Deum moueat voluntatem
ad aliquod peccatum; sed omnis intentio qua
moueor ad peccandum, necessariò respicit ali-
quod aliud bonum, quod inordinate appetitur,
vt locis citatis in alijs similibus fusiùs os-
tendi.

120 Quartò, vtrum habitus spei crescat per actus
spei in formis, aut per quosuis actus alterius vir-
tutis meritorios. Quam difficultatem explicui
disp. 6. dub. 4. n. 59. 60. 61.

Quintò, quando adultus carens habitu spei
elicit primò actum spei, vtrum hic primo instã-
ti producat ab ipso habitu, ad quem vltimo
disponit. Sed disp. 6. dub. 7. ostendi id implicare
contradictionem.

Quare his iam ommissis pergemus sequenti-
bus dubijs disputare de subiecto spei, in quibus
tamen agendum erit de modo quo spes in dam-
natis corrumpitur; qua ratione autem corrup-
tatur per desperationem ostendemus disp. se-
quenti, n. 149.

121 Antequam autem circa hanc materiam du-
bia hic tractanda proponam, notandum est in
1. 2. q. 40. a. 1. & 2. à multis disputari vtrum spes
sit in potentia irascibili, an verò in concupiscibi-
li; & S. Thom. ibidem a. 1. videtur supponere
eam esse in irascibili, eò quòd respiciat obie-
ctum arduum, quod spectat ad irascibilem. Sed
quamuis hoc possit disputari ac dici de spe,
prout passionem quandam significat versan-
tem circa bona sensibilia, aut quatenus etiam
significat quandam habitum eiusmodi passio-
nis moderatiuum; tamen loquendo de spe theo-
logica, cum hæc respiciat obiectum per sensum
nullo modo perceptibile, certum est non posse
esse in parte inferiore animi, sed necessariò subie-
ctari in parte animi superiore; & consequen-
ter in voluntate; cum sit virtus potentie appe-
titivæ, non autem intellectivæ, vt patet ex di-
ctis. Hinc etiam D. Thom. 2. 2. qu. 18. art. 1. docet
spem necessariò subiectari in voluntate.

D. Thom.

Spes theo-
logica in so-
la voluntate
subiectatur.

D. Thomas.

Hoc igitur supposito solum hic restat dispu-
tandum, in quibus personis reperitur spes theo-
logica, tam secundum habitum, quam secun-
dum actum.

Rursum cum satis constet spem non posse re-
periri in Deo, cui nihil potest vlla ratione esse
arduum; solum hic agemus de creaturis, & si-
mul etiam de Christo, quia cum sit simul Deus
& homo, & fuerit comprehensor & viator, de
eo singularis est difficultas. Et quamuis ordo
dignitatis postulet vt primò omnium agamus
de Christo; tamen ratio claritatis exigit vt pri-
mum agamus de alijs Beatis.

D V B I V M X.

Vtrum spes maneat in Beatis?

122 **P**roest hæc difficileas intelligi tam de actu,
quam de habitu spei, de vtroque enim sunt
diuersæ Theologorum sententiæ.

Prima absolutè negat spem manere in Bea-
tis, tam secundum habitum, quam secundum
actum. Et hanc videntur tenere multi antiqui
Theologi, eique videtur fauere D. Thom. 2. 2. q.
18. a. 2. sed eam clarè non exprimit, & faciliè pos-
set explicari vt solum loquatur de actu; aut, etsi
loquatur de habitu, tamen non neget genera-
tim hunc remanere, sed solum neget eum ibi
habere vllò modo rationem spei. Eam autem
fusiè defendit Lorca 2. 2. sect. 2. disp. 7.

Probatur Primò, ex Apostolo 1. ad Corinth.
13. v. 8. vbi tamquam aliquid singulare ait de car-
itate, quòd nunquam excidat, siue quòd per-
maneat in patria. & v. vltimo: *Nunc autem ma-
nent, fides, spes, caritas; tria hæc maior autem horum
est caritas;* vbi videtur aperte insinuare, spem &
fidem in patria euacuandas, & ideo his maiore
esse caritatè, eò quòd, vt supra dixi, nunquam
excidat. Vnde etiam Patres ex hoc loco com-
muniter docent, fidem & spem non manere in
patria.

Nec satis facit, si dicas eos loqui de solo actu;
quia ipsi loquuntur de spe, sicut Theologiam
de ea loquuntur, qui per eam intelligunt tam
habitum quam actum.

Probatur Secundò, quia spes essentialiter
requirit versari circa obiectum absens; nam, vt
dicitur ad Roman. 8. *Spes que videtur non est spes;*
nam quod videt quis, quid sperat? Cum igitur Beati-
iam Deum sibi præsentem possideant, nequeit
cum sperare; ergo nequeunt habere actum spei
theologicæ, quæ necessariò versatur circa Deum.
Vnde vltèriùs inferitur, eos non habere habi-
tum spei; quia hic maneret otiosus.

Secundò, quidam apud Vasquez 1. p. disput.
84. c. 1. docent, Beatos retinere habitum spei, &
elicere etiam aliquos veros actus spei, circa ali-
qua obiecta eius secundaria.

Probant Primò, quia ipsi sperant beatitudi-
nem sui corporis. Secundò, quia ipsi sperant
beatitudinem alijs hominibus; ergo habent ve-
rum actum spei theologicæ. Ad prius argumen-
tum aliqui respondent, hunc actum non versari
circa Deum, & consequenter non esse spem theo-
logicam. Sed hoc non satisfacit; nam etsi huius-
actus explicitè & immediatè solum versetur cir-
ca beatitudinem corporis, tamen implicite ac
mediatè versatur etiam circa Deum. Nam Bea-
ti hanc beatitudinem corporis non desiderant
solum propter suam intrinsecam bonitatem,
sed etiam quatenus per eam accidentaliter et-
iam perficitur beatitudo animæ; & Deus ali-
quo modo perfectiùs possidetur; tum quia sic
integer homo secundum animam, etiam cor-
pus (quatenus hoc possessionis huius est capax)
Deum possidet; tum etiam quia cum beatitu-
do corporis omnino conueniat illi animæ sta-
tui, hæc modo suo statui minùs conuenienti
Deum